

VESSEM, Anton J. van (Rotterdam 15 oktober 1887 – Utrecht 1 november 1966).

Bezocht de hogere burgerschool te 's-Gravenhage en vestigde zich na zijn studie in de rechten als advocaat in Utrecht. Van 1928 tot 1931 was Van Vessem liberaal gemeenteraadslid in Utrecht. In 1933 sloot hij zich aan bij **Anton Musserts Nationaal-Socialistische Beweging** (NSB), waarvoor hij lid van de Eerste Kamer was (1935-1940).

Als student reeds was Van Vessem een warm sympathisant met de V.B. Hij was secretaris van de Utrechtse studentenafdeling van het **Algemeen-Nederlands Verbond** (ANV) en leidde de oppositie van die afdeling tegen het hoofdbestuur, dat de activisten niet wilde steunen (activisme). In 1915 was hij medeoprichter van *Dietsche Stemmen*, in juni 1916 ook van *De Toorts*, van beide bladen bleef hij respectievelijk tot 1918 en 1921 redacteur. In 1916 vertegenwoordigde hij met **Jan D. Domela Nieuwenhuis Nyegaard** de studentenafdelingen van het ANV in Nederland bij de opening van de verderlandse universiteit en in juli 1917 behoorde hij tot de oprichters van **De Dietsche Bond**, maar bleef daarnaast lid van het ANV.

In Utrecht heeft Van Vessem zich als studentenleider zeer ingezet om studiefaciliteiten te krijgen voor uitgeweken en geïnterneerde Belgische en met name Vlaamse studenten. In 1925-1927 speelde hij – onder andere als publicist – een leidende rol in het Nationaal Actiecomité tegen het **Belgisch-Nederlands Verdrag**. Hij wees in verscheidene publicaties op de Nederlandse soevereiniteit ten aanzien van de Westerschelde en op de aantasting daarvan door de Belgische reserve inzake de passage van oorlogsbodems.

Van Vessem was een der weinige leidende NSB'ers die actieve belangstelling toonden voor het **Groot-Nederlandse** beginsel der beweging. Hoewel hij privé nooit met Mussert brak, heeft hij na 10 mei 1940 stelselmatig geweigerd enige functie te aanvaarden. Bij vonnis van 12 februari 1947 werd hij tot 6 jaar internering veroordeeld, maar reeds in september 1948 stelde men hem op vrije voeten. Van Vessem ging ook **Frans-Vlaanderen** ter harte. Zijn medestrijder in dit verband was **Willem van Es**. Daarnaast stelde hij belang in de Nederduitse taalbeweging en had hij contacten met de vereniging **Quickborn** te Hamburg.

LITERATUUR: J.H.H. Hülsmann, 'Student en Maatschappij', in *Geschiedenis van het Amsterdamsch Studentenleven, 1632-1932*, 1932; – R.P. Oszwald, *Deutsch-Niederländische Symphonie*, 1937; – H.P. Schaap, 'Bij het heengaan van een Groot-Nederlander', in *Notre Flandre*, jg. 15, nr. 1 (1967); – A.A. de Jonge, *Het nationaal-socialisme in Nederland*, 1968; – L. Buning, 'Van Vessem

en de Vlamingen in de jaren 1914-1916', in WT, jg. 33, nr. 1 (1974), kol. 1-20; – R.L. Schuursma, *Het onaannemelijk tractaat. Het verdrag met België van 3 april 1925 in de Nederlandse publieke opinie*, 1975.

ANTHONIUS A. DE JONGE, LAMMERT BUNING* EN
PIETER VAN HEES